

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul Centru)
MD-2004, mun. Chișinău,
bl. Ștefan cel Mare, 162
tel./fax 022-27-27-40
e-mail: jcc@justice.md

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(Centru Office)
MD-2004, Chișinău,
162 Ștefan cel Mare street
Tel. number/fax 022-27-27-40
e-mail: jcc@justice.md

Curtea Constituțională a RM,
mun. Chișinău,
str. Al. Lăpușeanu nr. 28.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Vă expediază sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 942 alin (1) și (2) din Codul Civil, depusă de avocatul Zamă Vitalie, în interesele lui Izvoreanu Elena, în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Bodrug către Elena Izvoreanu cu privire la încasarea datoriei și a prejudiciului cauzat (dosar Nr: 2-7620/2023).

Anexă:

- Cererea de chemare în judecată – 6 file.
- Sesizare cu privire la ridicarea excepției de constituționalitate – 9 file.
- Cererea cu privire la ridicarea excepției de constituționalitate – 4 file.
- Încheierea instanței de judecată – 2 file.

Judecător
a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

Svetlana Cușnir

ex.: Antonina Sicorschii

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Nume Zama****2. Prenume Vitalie**

f.

f.

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Reclamantul Bodrug Andrei a depus o cerere de chemare în judecată împotriva pârâtului Izvoreanu Elena privind încasarea datoriei și prejudiciului cauzat.

În acțiunea sa, reclamantul, pe lângă datoria de bază, solicită și dobânda de întârziere în mărime de 4 384,4 Euro, calculată în temeiul prevederilor art. 942 alin. (1) și (2) Cod civil (în vigoare începând cu 01 martie 2019).

În prezent, cauza este pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, adresa - mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 172, Judecătore: Svetlana Cușnir.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări constituie prevederile din art. 942 alin. (1) și (2) Cod civil (în redacția începând cu 01 martie 2019):

Art. 942 alin. (1) și (2) Cod civil:

(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobândă de întârziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

(2) Rata dobînzii de întârziere este egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întârziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

În particular, autorul sesizării contestă prevederile art. 942 alin. (1) și (2) Cod civil (în redacția începând cu 01 martie 2019), deoarece instituie o sarcină excesivă și individuală pentru debitor.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Constatăm incidența următoarelor prevederi din Constituție:

Art. 46 alin. (1) și (2) [care garantează dreptul la proprietate privată și protecția acestuia] din Constituție –

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Prevederile contestate contravin prevederilor art. 46 din Constituție și art. 1 din Protocolul adițional la Convenție, dreptul la respectul proprietății, din motivele ce urmează.

Articolul 46 din Constituție garantează dreptul de proprietate privată și protecția acesteia. Prin conținutul său el exclude posibilitatea îngrădirii, prin utilizarea pîrghiilor economice și sociale, a dreptului la proprietatea privată. Consacrîndu-l ca instituție juridică și ca unul din drepturile fundamentale ale persoanei, dispozițiile acestui articol obligă statul și ceilalți titulari ai puterii publice să respecte proprietatea și să se abțină de la orice acțiune ce ar aduce atingere acestui drept.

În Hotărîrea nr.40/2001 Curtea Constituțională a menționat că lipsirea proprietarului, prin intermediul unei legi, de unul dintre atributele dreptului de proprietate certifică îngrădirea dreptului său deplin de proprietate.

Cu referire la noțiunea de „bun”, subliniem că Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), a statuat cu valoare de principiu că noțiunea de „bunuri” din art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului are o semnificație autonomă și nu se limitează numai la proprietatea asupra unor bunuri corporale, astfel încît pot fi considerate parte a dreptului de proprietate și alte drepturi și interese materializate prin active.

Deosebit de important, în sensul Convenției, noțiunea de bunuri cuprinde bunuri mobile, bunuri imobile, alte drepturi reale, dar și speranța legitimă de a obține un avantaj patrimonial. Principiu constatat de Înalta Curte în Hotărîrea sa nr. 5/2006.

Curtea Europeană a stabilit că noțiunea de „proprietate” poate fi o „proprietate existentă”, sau active, inclusiv creanțe, cu privire la care solicitantul pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” de a obține satisfacerea efectivă a dreptului său.

Per a contrario, speranța recunoașterii unui drept de proprietate, care nu a fost posibil de exercitat în mod efectiv, nu poate fi considerată drept „proprietate” în sensul art. 1 al Protocolului nr. 1 (a se vedea Kopecky c. Slovaciei). Astfel, veniturile viitoare nu pot fi considerate „bunuri”, cu excepția cazului în care dreptul a fost deja câștigat și este sigur că va fi plătit (Koivusaari și alții c. Finlandei, nr. 20690/06, decizie din 23 februarie 2010).

În Hotărîrea nr.8/2015, Înalta Curte a subliniat că, noțiunea de „speranță legitimă” urmează a fi raportată la un temei concret, cum ar fi o dispoziție legală sau o decizie judecătorească. Nu poate apărea nici o speranță atunci când există o dispută cu privire la interpretarea și aplicarea corectă a dreptului intern al unui stat (cauza Kopecky c Slovaciei).

În acest sens, prin normele indiferent de categoria lor, care instituie obligații contrare, fie suprasarcini asupra capacităților financiare ale cetățenilor se aduce ingerință în exercitarea dreptului de proprietate. Or, speranța legitimă rezultă din faptul că persoanele interesate se întemeiau în mod rezonabil și justificat pe un act juridic avînd o bază juridică solidă.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Vom reitera faptul că, cu referire la unele taxe plătite în plus, CtEDO, nu a găsit niciun interes public care să justifice ingerința ((S.A. Dangeville împotriva Franței). Prin urmare, reclamantii au fost obligați să suporte o sarcină excesivă [Perdigão împotriva Portugaliei (MC), pct. 78; în Musa Tarhan împotriva Turciei, pct. 86, în care reclamantul a fost obligat să suporte cheltuieli în cadrul procedurii de expropriere, ceea ce a redus în mod substanțial valoarea compensației, s-a constatat, de asemenea, că sarcina suportată de reclamant a fost excesivă].

Anticipând o potențială opinie a Înaltei Curți, vom sublinia faptul că limitele restrîngerii dreptului de proprietate. Subliniem că Înalta Curte în Hotărîrea nr. 10/2006 a menționat că Curtea Europeană a remarcat de asemenea că noțiunea "interes general" este după necesitate amplă. Considerând firesc că în procesul promovării politicii sociale și economice statelor le aparține dreptul de a stabili propria marjă de apreciere a "interesului general", Curtea a subliniat că ea va respecta hotărîrea puterii legislative în problema aprecierii "interesului general", cu excepția cazului în care hotărîrea respectivă este lipsită de temei rațional.

În Hotărîrea nr. 19/2011, Curtea Constituțională a statuat cu titlu de principiu, faptul că marja de apreciere de care dispun statele presupune faptul că autoritățile naționale sunt mai în măsură să aprecieze unele situații și pot adopta acțiuni prin care s-ar limita drepturile garantate, dar respectând întotdeauna principiile legalității, proporționalității și legitimității scopului urmărit. În acest context, Curtea consideră că invocarea crizei economice sau a dificultăților financiare pentru restrîngerea drepturilor și libertăților fundamentale este inadmisibilă.

În Hotărîrea nr. 38/1999, Înalta Curtea a statuat că statul trebuie să se conducă de interesul colectivității, care nu este unica bază a restricției impuse proprietarului, iar, pe de altă parte, limita admisibilă a unei restricții sociale trebuie să fie determinată de asigurarea existenței dreptului la proprietatea privată, prevăzut de art. 46 alin. (1) din Constituție. Astfel, dispozițiile alin. (1) garantează dreptul la proprietate, iar dispozițiile alin. (5) impun o obligație socială, formînd un tot întreg, indisolubil, care determină existența unui echilibru.

În concluzie, pornind de la faptul că la baza statului se află principiul legalității, care rezultă din prevederile art. 1 alin.(3) din Constituție, prin care se statuează că Republica Moldova este un stat de drept și democratic, iar temelia organizării și funcționării mecanismului instituțional de stat îl constituie principiul separării puterii de stat, fiind prevăzut expres în art.6 din Constituție. Pe această cale nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu au putere juridică.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că respectarea principiului legalității asigură concomitent respectarea celorlalte principii, deoarece legalitatea este condiția existenței și mijlocul realizării tuturor principiilor constituționale.

Reiterăm că, în cererea sa de chemare în judecată, reclamantul, pe lângă datoria de bază, solicită și dobînda de întîrziere în mărime de 8 851,96 Euro, calculată în temeiul prevederilor art. 942 alin. (1) și (2) Cod civil (în vigoare începînd cu 01 martie 2019); ceea ce constituie o sumă substanțială de bani, raportată la pretinsa datorie reclamată.

Această situație constituie o sarcină individuală disproporționată și excesivă, care afectează patrimoniul debitorului, fapt care aduce atingere dreptului său de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție, or îi afectează debitorului în mod fundamental poziția sa financiară.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

a) materialele cauzei pendinte.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria mea onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Zama Vitalie

mun. Chișinău, 22 aprilie 2024

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr.2-7620/2023
2-23055738-12-2-18042023-1

ÎNCHEIERE

5 iulie 2024

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Instanța compusă din:
Președintele de ședință, judecătorul
grefierul

Svetlana Cușnir
Antonina Sicorschii

examinând, în sediul instanței, în ședință publică, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Bodrug către Elena Izvoreanu cu privire la încasarea datoriei și a prejudiciului cauzat,

c o n s t a t ă:

La 14.04.2023, Andrei Bodrug a depus cerere de chemare în judecată către Elena Izvoreanu cu privire la încasarea datoriei și a prejudiciului cauzat.

În ședința de judecată din 22.04.2024, reprezentantul pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama, a înaintat o cerere, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, în temeiul art.12¹ din Codul de procedură civilă, a articolului 942 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01.03.2019), indicând că aceste prevederi contravin Constituției RM, în particular art. 46 și de asemenea contravin prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama, a solicitat admiterea cererii privind exercitarea controlului articolului 942 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01.03.2019).

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Andrei Bodrug, avocatul Artur Zagoreanu, a solicitat respingerea acesteia.

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de către reprezentantul pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama, instanța de judecată constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate cu sesizarea Curții Constituționale, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea, cumulativ, a condițiilor obligatorii prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

În speță, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 942 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01.03.2019).

Prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, în coroborare cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317- XIII din data de 13 decembrie 1994, rezultă că Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Instanța de judecată reține că obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către reprezentantul pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

Succesiv, instanța atestă faptul că o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile invocate de solicitant nu există, motiv din care cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă.

În conformitate cu art.art. 12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e:

Se admite cererea depusă de reprezentantul pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 942 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01.03.2019).

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării constituționalității articolului 942 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția din 01.03.2019).

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea reprezentantului pârâtei Elena Izvoreanu, avocatul Vitalie Zama.

Încheierea separat nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
Judecătorul
Copia corespunde originalului:

Svetlana Cușnir